POEZI TË FERNANDO PESSOA's

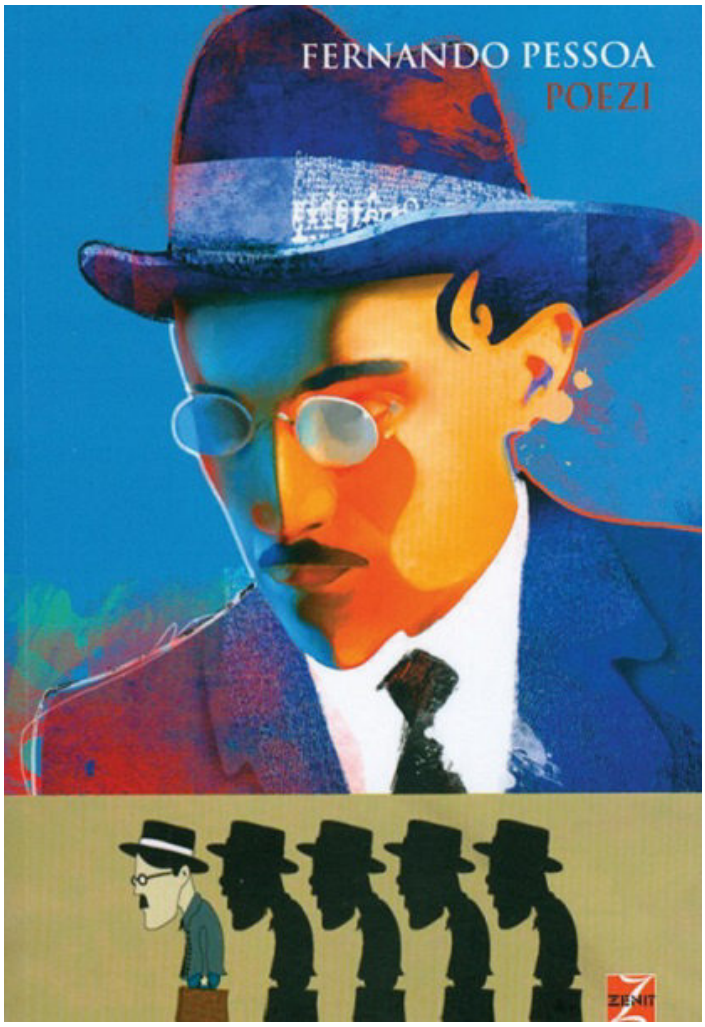

Përkthyer nga Moikom Zeqo

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

FJALË FLUTURAKE HYRËSE

Në qershor të vitit 1998 isha në Lisbonë të Portugalisë. Kisha ideuar dhe konceptuar pavijonin "Albania" në Ekspozitën botërore në Lisbonë. Por Lisbona kishte një emër të dytë: Fernando Pessoa. Në manastirin e shën Hieronimit, ku ishin varret e mbretërve të Portugalisë qe ngritur në 1985 një shtyllë katërkëndëshe memoriale për Pessoan. Më e thjeshta në botë. Më kujtoi sekuencën e filmit të Kumbrikut, ku një tufë

majmunësh, ende të paevoluar në njerëz, shohin befas një shtyllë metalike të sofistikuar, si të ardhur nga planetë të tjerë. Kjo ndjesi qe torturuese, gati fatale.
E përqafova shtyllën e thjeshtë të Pessoas - nuk qe një shtyllë dorike, apo si e tempujve egjiptianë.
Në një faqe të shtyllës qenë gdhendur vargjet:
Nao Basta abrir a janele
Para ver os campos e o rio.
Nao e bastante nao ser cego
Para ver as arvores e flores.
Alberto Caeiro
(Nuk mjafton të hapësh dritaren
Për të parë fushat dhe lumin.
Nuk mjafton të jesh i verbër
Për të parë pemët dhe lulet.
Albert Kajero)
Në faqen tjetër këto vargje gjithashtu të çuditshme:
Nao quero nada.
Ja disse que nao quero nada
Nao me verham com conclusoes!
A unica conclusao e morres!
Alvaro de Campos
(Nuk dua asgjë.
Ju thashë se nuk dua asgjë.
Mos më vini me përfundime!
Përfundimi i vetëm është të vdesësh!
Alvar de Kampos)
Alberto Caeiro dhe Alvaro de Campos janë pseudonimet e tij. Ai ka përdorur 40 të tilla - e fragmentarizon vetveten duke e plotësuar. Pesso'a është një mrekulli dhe çudi e shekujve. Ende i pazbuluar tërësisht. Kam shkruar disa herë për krijimtarinë e Pesso'as, kam bërë edhe skica dhe portrete me ngjyra të tij. Poezitë e Pessoas i kam përkthyer nga librat: "Fernando Pessoa - A Little Larger Than the Entire Universe - selected poems -

edited and translated by Richard Zenith", USA, 1998 dhe Fernando Pessoa - "L'Enigma e le maschere", traducione di Pietro Civitareale, Arnoldo Mondadori Editore, 1993.

MOIKOM ZEQO
Tiranë, fundshkurt 2014

٢٢٢٢٢٢

POEZI TË FERNANDO PESSOA's

Përkthyer nga Moikom Zeqo

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

EPITAF
Nuk jam asgjë
E nuk do të jem kurrë asgjë,
Nuk dua të jem një hiç,
Megjithatë kam brenda vetes tërë ëndërrat e botës!
* * *

LAPIDARI VOTIV
Ç'mundim i madh,
E sa i vogël njeriu!
Unë Diego Lundërtari kam ngulur
Këtë lapidar në arenën e errët
E kam lundruar drejt detit të amshuar!
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

Hyjnor është shpirti,
Vepra njerëzore e papërsosur!
Ky lapidar i rrëfen erës dhe qiejve të verbër
Se prej veprës së arritur
E imja është pjesa e përmbushur
Ç'ka mbetet i përket Zotit!
Dhe oqeanit si mundësi pa kufij
Lapidari në heshtje i thotë
Se deti i njohur do të jetë grek ose romak,
Portugez do të jetë deti i pafund!
Kryqi i latuar
Thotë ç'kam në shpirt
Duke përndritur
Brenda meje ethet e lundrimit,
Të gjej në qetësinë e përjetshme të Zotit
Pikërisht partin që më në fund duhet gjetur!
* * *

POEZIA

Në mendje më përgjumet poezia
Që shpreh tërë shpirtin tim
Është e vagullt e papërcaktuar si ere
E megjithatë e skalitur kaq saktë!
S'ka strofa, vargje, as fjalë
Madje s'është ashtu siç e ëndërroj
Po vetëm ndjesi e pastër pa përmasa,
Rreth mendimit një brymë lumturie!
Ditë e net në misterin tim e ndjej
E lexoj, më kot përpiqem ta rrokjezoj
Fjala e qartë rri në vehten time
Njëkohësisht pezull në plotësinë e mjegullt.
E di se nuk do të shkruhet kurrë
E di se nuk e kam idenë se ç'është
Po ndihem i kënaqur
Që veç e ëndërroj !

*****

Përherë diçka mungon
Një gotë, një fllad, një frazë
Jeta dhemb më shumë kur shijohet
E akoma më shumë kur trillohet
** * **

ULIKSI

Ç'është miti? Asgjëja që është gjithçka!
Është i njëjti Diell që përhapet qiejve –
Mit drite i heshtur –
Trup i gjallë i Zotit,
Por edhe i vdekur dhe lakuriq!
Uliksi që përherë bujti
Njësoj si të mos qe i pranishëm
Edhe pa ekzistencë qe krejt i mjaftueshëm
Erdhi për të mos qenë i ardhur
E na krijoi!
Kështu miti ndërfutet
Në realitet, duke e pllenuar,
Pastaj gjithçka rrjedh
Në uljen e jetës
Pjesa e asgjësë vdes!
** * **

ISHUJT ME FAT

Ç'zë vjen mbi zhurmat e dallgëve
E s'është zëri i detit?
Mos është zëri i dikujt që ndal
Në çastin kur duam ta dëgjojmë?
Nëse gjysmë të përgjumur
E ndjejmë pa e ditur se e ndjejmë
Ky zë flet për shpresën
E lëvizim drejt tij si qenia në gjumë.
Janë ishuj të bekuar
Toka pa cak, ku Mbreti i tyre jeton,

Po nëse arrijmë më në fund aty
Zëri humbet e mbetet vetëm deti!
*****
Gjithë natën s'munda të fle dot
Nga horizonti i errët dhe i ftohtë vjen mëngjesi.
Pse ekzistoj në këtë botë?
Për asgjë që nata qetëson,
Për asgjë që ngjall dita e re,
Për asgjë serioze,
Për asgjë të kotë?
Syenjtur nga ethet pa kufij të pritjes
Me frikë shoh agimin e ditës,
Që përsërit të njëjtën ditë të fundit
Të botës dhe të dhimbjes
Ditë e ngjashme si gjithë të tjerat
Në familjen e përjetshme
Të të qenit përherë kështu.
S'ka vlerë simboli
I kuptimit të mëngjesit që ngadalë vjen
Ngritur nga e njëjta esencë e natës së shkuar
Për njeriun që shumë herë ka pritur diçka
E tashmë asgjë nuk pret!
*****
S'jam asgjë, s'mundem për asgjë, s'ndjek askënd,
Plot iluzione çoj qenien time pas meje
S'di të hamendësoj, s'di nëse duhet të jem,
Duke qenë asgjë, ose ajo gjë që s'do të jem.
E lë pas çdo gjë që është asgjë –
Një erë bosh të Jugut, poshtë të pafundmit qiell,
Që më bie sipër e unë befas rrëqethem
Mes gjelbërimit që s'është unë.
Të kesh të drejtë për të fituar dashuri
E të kalbesh si trungu i vdekur i iluzionit,
Të ëndërrosh, është asgjë, të mos dish është boshllëk,

O zemër e pasigurtë fli në hije!
*****
Mes degësh të larta pemësh plot gjethe
Lëviz e ftohta zhurmë e erës
Në pyll e në tinguj humbas,
Meditoj në vetmi!
Në botë, përmbi atë që ndjej
Era bën jetën e saj, e lëshon dhe e merr prapë
Dhe asgjë s'ka kuptim, madje as shpirti
Me të cilin mendoj krejt i vetëm!
*****
Në kujtoj kush isha i ndryshëm shihem
E kaluara është e tashmja e kujtesës
Ç'kam qenë është dikush që e dua
Por veç nëpër ëndërra.
Malli që ma plagos mendjen
S'është imi as edhe i së kaluarës së parë
Por vetëm i çastit që jetoj
Brenda syve të verbër.
Asgjë, përveç këtij çasti, s'më njeh,
Asgjë s'është kujtimi im i njëjtë.
Të ndjej se cili jam e cili kam qenë
Janë ëndërra të ndryshme !
*****
Në botë, vetëm me vehten, lemë
Zotat që të vendosin
S'bëjmë dot kundër tyre
Pranojmë pa kundërshtim ç'na japin.
Gruri përkulet nga era
Po kur era pushon, ngrihet përsëri!
*****
Jo vetëm kush na urren ose na ka zili
Na pengon e na shtyp,
Kush na do

Jo më pak na kufizon!
Zotat më lejofshin, larg nga dashuritë
Të kem lirinë e ftohtë të rri lakuriq
Kush do pak ka gjithçka
Kush nuk ka e nuk dëshiron
Është njeri i ngjashëm me zotat!
*****
Disa, sykthyer tek e shkuara
Shohin atë që s'e shohin dot
Të tjerët tek e ardhmja shohin
Gjithçka që s'mund të shihet.
Pse kërkojmë aq larg
Atë që na është afër?
Kjo është dita, është ora, është momenti
Kjo është ajo që jemi e s'është gjë tjetër!
* * *

POEZI TË RIKARD REISIT

***
Para nesh mbi të njëjtat pemë
Kaloi era. Era që erdhi dikur,
Kur gjethet s'qenë e s'flisnin,
Ndryshe nga mënyra e sotme.
Kalojmë i hakërrohemi më kot
E s'bëjmë më zhurmë në hapësira,
Aq sa bëjnë gjethet e pemës
Dhe hapat e erës.
Përpiqemi pa e kuptuar
T'i ofrojmë vullnetin tonë natyrës
E të mos përfitojmë më tepër jetë
Sa ajo e vetë pemëve.
Kotësisht ngjajmë të mëdhenj
Përveç nesh askush tjetër
Nuk e shpall gjoja madhështinë tonë,
Që as na shërben nëse e dëshirojmë.

E nëse tani këtu në bregdet
Gjurmën time mbi rërë deti e fshin
Ç'do të ngjajnë në atë plazhin hyjnor
Ku deti është vetë koha?
*****
Ndiq fatin tënd!
Bimët tuaja ujiti,
Duaji trëndafilat e tu
Ç'ka mbetet
Është hija e bimëve të huaja!
Realiteti është
O më shumë o më pak
Prej atij që dëshirojmë
Vetëm ne jemi gjithnjë
Të barabartë me vehten.
E ëmbël është të jetosh vetëm.
Madhërishëm dhe hijshëm është
Të jetosh përherë me thjeshtësi
Lere dhimbjen në territoret e saj
Si dhuratë prej zotave!
Kthjelltësisht imito
Veç Olimpin
Në fshehtësinë e zemrës tënde
Zotat janë zota
Sepse nuk mendohen!
*****
Jo për mua por për ty
Janë këto kurora trandafilash
Bëji kurorat për ballin tënd
Kurorat e mia s'i shoh asgjëkundi.
Njeri pas tjetrit o djalë ne bëjmë
Një bukuri shterpe por të mjaftueshme
Për një përdëllim sëbashku
Me kënaqësinë e shfaqur tek sytë.

Çdo gjë tjetër i përket Fatit
Që na mat jetën
Me rrahjen e gjakut në tëmthat,
Gjersa ende s'ka arritur varkëtari Karont.
*****
S'mjafton të hapësh dritaren
Për të parë fshatin dhe lumin
S'mjafton të mos jesh i verbër
Për të parë pemët dhe lulet.
E nevojshme është
Të mos kesh asnjë filozofi
Me filozofinë ju s'gjeni pemë,
Por vetëm ide.
Është vetëm dritarja e mbyllur
Dhe gjithë bota jashtë
Dhe një ëndërr e asaj që do të shikohej
E kurrë s'shihet, nëse dritarja do të hapej.
*****
Nëse mbas vdekjes time
Duan të ma shkruajnë jetëshkrimin
S'ka gjë më të thjeshtë
Kam vetëm dy data
Të lindjes dhe të vdekjes
Mes njërës dhe tjetrës
Tërë ditët janë të miat!
Kaq e lehtë të më përcaktosh:
Kam jetuar si një i çmendur
Kam dashuruar shumë gjëra
Po pa sentimentalizëm.
Kurrë s'kam dëshiruar
Gjëra të pamundshme për t'u realizuar
Sepse kurrë s'kam qenë i verbër.
Ndjesimi për mua
S'qe veç shoqërimi i të parit

Kam kuptuar se gjërat janë reale
E të gjitha të ndryshme.
E këto i kam kuptuar me sy,
Kurrë me mendim
T'i kuptoja me mendim
Do të kishte qenë sikur të gjitha t'i gjeja njëlloj.
Dhe kështu një ditë
Si çfarëdolloj fëmije më morri gjumi
Mbylla sytë e fjeta.
Prej asaj kohe
Kam mbetur
I vetmi poet i natyrës!
*****
Di fare mirë të bëj hamendje:
Ka diçka që jep jetë
Tek çdo gjë që është.
Tek bima është një nimfë e vogël
Tek kafsha një tjetër qenie e brendëshme
Tek njeriu është shpirti që jeton me të
E tashmë është vetë ai.
Dhe tek Zotat ka të njëjtat përmasa
Në çdo hapësirë trupore
Dhe që është e njëjta gjë e trupit.
Ndaj thuhet se zotat s'vdesin kurrë
Ndaj zotat s'kanë trup dhe shpirt,
Por vetëm trup,
Ndaj janë të përsosur.
Trupi është shpirti i tyre
Dhe ruajnë vetëdijen
Në të njëjtin mish hyjnor!
*****
Një ditë do të më përvëlonte dëshira:
Të kisha punuar më shumë,
Mos ta ndërprisja të shkruarin...

Dhe ndjej
Si të qe një muzikë mes pemësh
Atë që mbase është Sekreti i Madh
A Misteri i Madh,
Për të cilin poetët shtiren se flasin.
Pashë që s'ka natyrë,
Natyra s'ekziston,
Gjenden male, lugina, lule,
Fusha, barëra,
Gjenden lumenj dhe gurë,
Por nuk ka një gjithçka
Të cilës ato t'i përkasin,
Se çdo gjë që është
Një bashkësi reale dhe e vërtetë
Është në fakt një sëmundje e ideve tona.
Natyra është shumë pjesë,
Po një bosht të vetëm
Kjo është mbase e mistershmja
Për të cilën flasim.
Ishte kjo gjë
Që pa e menduar
Dhe pa u përmbajtur një çast
E pranova që qe e vërteta!
*****
Zgjohej papritur natën,
Ndjej ritmin e orës
E s'e ndjej natyrën jashtë dhomës.
Dhoma ime është e errët
Aty këtu në parket ka njolla të bardha
Qetësia jashtë është kaq absolute
Sikur asgjë s'ekziston më
Vetëm ora gjallon me ritmin e saj
E ka një grumbull ingranazhesh
E sikur mohon tërë ekzistencën e tokës dhe qiellit...

E unë përhumbem i tëri
Kur zbuloj se çfarë nënkupton kjo gjë,
Por përmbahem e bile buzëqesh në errësirë.
E vetmja gjë që ora ime simbolizon dhe nënkupton
Duke përbuzur natën e pamatë me vogëlsinë e saj
Është ndjenja kureshtare
Që megjithatë arrin
Ta mbushë natën e pamatë me vogëlsinë e saj.
*****
Hyj në dhomë e mbyll dritaren
Më sjellin qiririn e më thonë "natën e mirë"
E unë ua kthej "natën e mirë".
Sikur jeta ime të kishte qenë gjithmonë kështu
Ditë me Diell, ose me shira
Pastaj e tmerrshme sikur të ish fundi i botës
Vjen mbrëmja e njerëzit kalojnë.
Para mbylljes së dritares
Shikimi i fundit miqësor në bimët e heshtura
Në krejt botën e më pas dritarja mbyllet,
Ndizet qiriri e të shtrihesh në shtrat
Pa lexuar asgjë, pa menduar asgjë
Po s'arrin dot të flesh
Sepse ende ndjen jetën që rrjedh brenda teje
Si lumi në shtratin e tij
Dhe jashtë është një qetësi e madhe
Si një Zot që fle.
*****
Të shoh sërish o qytet i fëminisë
I moshës së parë të humbur frikshëm
O qytet i trishtë e gazmor
Ja u ktheva për të të ëndërruar...
A jam unë që u ktheva?
I njëjti njeri që këtu dikur jetoi?
Për t'u kthyer po këtu?

A s'do të rikthehet e rikthehet papushim?
A po jam tërësia e "unë-ve"
Që këtu kanë qenë, apo kemi qenë?
Tespihe-qenie të një filli të vetëm kujtese
Tek mua, a të dikujt jashtë meje?
*****
Ti qeti anonime buzëqesh
Me flokët e praruar si fildish
Përse vallë për të qenë e lumtur
Lipset të mos e dish?
*****
Natë. Nata është shumë e errët.
Në një shtëpi të largët
Vezullon ndriçimi i dritares.
Ndërsa e shoh unë ndjehem
Njerëzor nga koka tek këmbët
Sa kureshtare është jeta e njeriut që banon aty
Dhe s'dihet cili është.
A mundet të më grishë mua
Vetëm prej asaj drite që duket në largësi?
S'ka dyshim që jeta e tij është reale
Ka një pamje, gjeste, familje, profesion.
Por tani më intereson
Vetë drita e dritares së tij
Jo pse drita është atje
Se ai e ka ndezur llambën.
Për se prezanton për mua
Realitetin e menjëhershëm
Se përtej këtij realiteti të menjëhershëm
S'ka asgjë tjetër.
E nëse unë ku jam
Shoh vetëm atë dritare
Është vetëm drita në marrëdhënie
Me distancën që na ndan.

Unë jam nga pjesa e këtushme
Në skajin e distancës
Njeriu dhe familja e tij janë reale
Nga pjesa e atjeshme e dritares.
Drita shuhet
Ç'rëndësi ka
Që njeriu
Të vazhdojë të jetojë?
*****
Jo, mos thuaj asgjë
Përfytyro atë
Që thotë goja jote e mbyllur
Njësoj si të jesh duke e dëgjuar
Të ndjesh është më mirë
Se sa të thuash diçka
Një gjë që s'preket
Nga frazat e nga ditët.
Ji më e mirë se ajo që je,
Mos flit asgjë,
Dëlirësia e trupit lakuriq
Dhe e padukshme shihet.

* * *

POEZI TË ALBERTO CAEIRO

*****

Në duhet të kem një mistikë
Unë pra e kam
Por vetëm me trup jam mistik,
Shpirti im është i thjeshtë e s'mendon.
Mistika ime është të mos di për asgjë
Por është jetosh e të mos mendosh.
S'di çfarë është natyra, por e këndoj,
Jetoj majë një kodre
Në një shtëpi të zbardhur me gëlqere
Por vetmitare.
Kjo është gjithçka
Që kam përfundimisht!

** * **

KOLOMBËT

*** * ***

Të tjerëve do t'u rastisë të kenë
Atë që na takon të humbim.

Të tjerë do të arrijnë të gjejnë
Atë që ne, duke e kërkuar
E gjetëm dhe s'e gjetëm
Sipas fatit që vendos!
Veç ajo që atyre s'u takon
Është magjia, që kalkulon
Largësinë dhe bën historinë.
Për këtë lavdia e tyre
Është kurora e merituar,
Dhenë nga një dritë e marrë hua!
*****
Meditoi për liqenin
Që era e rrengjeth
S'di nëse mendoj gjithçka
E gjithçkaja më harron!
S'më thotë gjë liqeni
As flladi i padukshëm
S'di nëse jam i lumtur
S'e s'dëshiroj të jem!
Rrudhat ujore buzëqeshin
Mbi ujin e gjetur
Përse e kam parë në ëndërra
Jetën time, të vetmen?
*****
Jam bariu i grigjave
Grigjat janë mendimet e mia
Dhe mendimet e mia janë të gjitha të jashtëzakonshme.
Se unë mendoj
Edhe me sy edhe me veshë,
Mendoj edhe me gojë edhe me hundë.
Të mendosh një lule
Është ta shohësh e t'ia ndijosh aromën,
Të hash një frut
Do të thotë t'i mësosh përmbajtjen.

Ndaj kur në ditën e ngrohtë
Ndjej dridhmën të shijoj sa më shumë
Shtrihem në bar symbyllur
E ndjej gjithë trupin tim të zhytur në realitet
Veç kështu e di të vërtetën
E jam... i lumtur.
*****
Si një brumbull zjarri në terr
Dielli vonohet
Të hyjë në mjegullat
Që do të mbeten ende.
Një klithmë përhapet në mbrëmjen pa cak
E një treni të largët
Një mall endet mbi mua
E një epsh i heshtur endacak
Shkon dhe ikën.
Shpesh mbi sipërfaqet e ujërave
Formohen bulëza,
Që shfaqen dhe zhduken
E s'kanë kuptim tjetër
Përveç të qenit bulëza...
*****
Nëse do të mundja ta kafshoja tërë tokën
Do t'ia ndjeja shijen,
Do të isha për një çast më i lumtur,
Por jo gjithmonë dua të jem i lumtur.
Nganjëherë është më e nevojshme
Të jesh i hidhëruar
Për të qenë më i natyrshëm.
Jo të gjitha ditët janë me Diell
Ndaj i përmendim dhe shirat
Ndaj palumturia dhe lumturia
Lehtësojnë, për njeriun, që s'habitet
Se ekzistojnë male dhe dete

Gurë dhe lule.
E rëndësishme është
Të jesh i natyrshëm dhe i qetë
Në lumturi dhe në fatkeqësi.
të ndjesh si ai që sheh
Të mendosh si ai që udhëton
E në çastin e vdekjes
Të kujtohesh se dhe dita vdes
Se perëndimi qe i bukur
Po e bukur dhe nata që mbetet
Kështu është,
Kështu do të jetë!
** * **

ODE NATËS

*** * ***

Eja o Natë antike dhe që je vetvetja,
Natë e Mbretëreshë e shfronësuar sapo lind,
E barabartë përbrenda me qetësinë,
Natë me yjet – stoli të rreme,
Që lëvizin mbi petkun tënd
Plot thekë pafundësie!
Eja e mjegullt,
Eja butësisht,
Eja e vetme,
Eja solemne,
Me duart e nderura
E m'i sill tërë malet e largët
Ashtu si dhe pemët e afërta!
Shkriji në një fushë tënden
Tërë fushat që shoh,
Bëji vargmalet njësh
Me trupin tënd!
Shuaji tërë dallimet, kontrastet,
Të gjitha rrugët

Të gjitha pemët e ndryshme
Me klorofilin e errët në largësi!
Mpiksi të tërë shtëpitë e bardha
Që tymosin mes pyllit,
Lër të lutem veç një dritë,
Po edhe një tjetër, edhe një të tretë
Në distancat e paracaktuara
Dhe vagëllimthi shqetësuese
Në distancat e pamundura
Për t'i përshkruar o Zonja Jonë
Në gjërat e pamundura,
Që më kot i kërkojmë,
të ëndrrave,
Që vijnë e na vizitojnë në mugëtirë,
Buzë dritareve dhe qëllimeve,
Mbi tarracat e hoteleve kozmopolite,
Mbi det, mes tingujve
Të muzikave europiane
Dhe zërave të largët dhe të afërt!
Eja o Natë e na përkund,
Eja e na ngushëllo,
Na puth mbi ballë,
Aqsa të mos e kuptojmë
Puthjen tënde të lehtë
E të ndjejmë ndryshimin në shpirt,
Si dhe një dënesë,
Që vjen mistershëm
Nga hershmëria,
Ku i kanë rrënjët
Këto pemë mrekullish,
Frutat e të cilave
Janë ëndërrat,
Që dashurojmë me ankth!
Se ende i dimë pa lidhje

Këto ëndërra
Me atë ç'ka mund të na ndodhë në jetë!
Eja pafundësisht solemne,
Me dëshirën e fshehtë
Për të qarë të prekur thellë,
Sepse i madh është shpirti,
Po sa e vogël bota,
Se jo të gjitha gjestet
Di t'i bëj trupi jonë,
Arrijmë deri aty,
Ku veç arrin krahu ynë
E shohim aqsa na shohin sytë!
Eja kaq e dhimbshme
O Mater Dolorosa1 e të ndruajturve,
O Turris Eburnea2 e të përçmuarve,
Je e vetmja dorë e freskët
Mbi ballin plot ethe të të përulurve,
E vetmja shije uji burimi
Mbi buzët e thara të të lodhurve!
Eja që nga thellësitë e horizontit
Eja e më rrëmbe mua
Nga plogështia ku marr frymë
Nga trualli i shqetësimeve
I jetës plot tepri
Të ndjesive të rreme
Mes të cilave
I natyrshëm kam mbirë!
Më mblidh me dorën tënde
Mua si lulen margarita
Të harruar e të lënë pas dore,
Mbuluar nga hija e barërave,
Petale më petale
Lexo tek unë
Nuk di cilin fat,

Që gjethet i këput
Për hirin tënd o Natë,
A për kënaqësinë
E heshtur dhe të freskët!
Një petalin time
Hidhe drejt Veriut
Ku lindën qytetet e sotme
Zhurmën e të cilave
E dashurova si të ishte një trup i vetëm!
Një petale tjetër
Vërtite drejt Jugut
Ku janë detet
Dhe aventurat e ëndërruara!
Një tjetër petal
Jepja Perëndimit,
Ku digjet inkandeshente
Gjithçka që është e Ardhmja,
Ku egërsohen shpirtrat
E morali nuk arrin!
Petalin e katërt, e gjithë të tjerat,
Plot tingëllima të fshehta
Këmbanash kushtrimi shpirtëror
Besoja Lindjes,
Lindjes prej nga vjen gjithçka,
Dita dhe fetë,
Lindjes pompoze,
Fanatike e të nxehtë,
Lindjes së tepruar,
Që unë s'do të shoh asnjëherë,
Lindjes budiste,
Shintoiste
E lakmitare!
Lindjes që është gjithçka
Që ne nuk e kemi,

Lindjes, që kush e di pse,
Veç aty ende jeton sot vetë Krishti,
Ku ende Zoti
Jeton trupërisht –
Perandor i gjithçkaje universale!
Eja mbi detrat,
Mbi ujërat e mëdha
Mbi oqeanin me horizonte të pacaktuara,
Eja e kalo dorën
Mbi shpinën e tij prej bishe
E qetësoje si me magji
O Zbutëse e Madhe
Plot hipnozë
Mbi gjithçka gumëzhuese!
Eja, e kujdesshme
Majës gishtave
O Natë, Infermiere e Lashtësive të Herëshme
Që u rri mbi kokë vetë zotave të plagosur
Të feve, tashmë të humbura
O Natë që pe
Si të lindëte Jupiteri e Jahovaj,
Ishe ti që u buzëqeshe skeptike
Se për ty gjithçka është e rreme
Përveç territ dhe të heshtjes
Si dhe Hapësira e Mistershme mes tyre!
Eja o Natë e heshtur dhe e dehur,
Zemrën ma mbështill
Me mantelin tënd të butë
Me një gjest mëmësor
Që fal veç siguri!
Eja me yjet e ndritur
Që janë Maska e së Përtejmes
Plot pluhur ari i ke flokët
Dhe Hëna bjen

Prej fytyrës tënde!
Çdo tingull dëgjohet ndryshe
Kur ti më në fund mbrin
E zërat shuhen!
Askush nuk të dallon kur hyn,
Askujt s'i bije në sy kur vjen
Gjersa befas ndjejnë
Gjithçka që mblidhet
E humbin kornizat dhe ngjyrat
Me qiellin e bardhë në horizont
Kur Hëna lind
E nis atë që është drita e saj!
1) Nëna Dhimbje (lat.)
2) Varri i Fildishtë (lat.)
** * **

HUMNERA

*** * ***

Mes ndërgjegjes time dhe meje
Është një humnerë,
Ka një fund të padukshëm,
Ku rrjedh një lumë zhurmues,
Larg edhe nga vetë të vetmuarit.
O zhurma është e ftohtë, po e vërtetë,
Aty çdo pikë e mendimit tim
Është gjithashtu e ftohtë, por dhe e errët,
Pabesueshmërisht e lashtë në vetvete,
Por jo në dukjen e paraqitur!
Të dëgjuarit e mi është të shikuarit e mi,
Është pikërisht ky lumë gati pa hapësirë,
Zhurma e tij që çliron gjithmonë
Mendimin tim
Nga pushteti i ndjesisë për të ëndërruar.
Veç një realitet i frikshëm
I përket këtij lumi këngësh pa zë,

Një realitet abstrakt,
Që flet për mosrealitetin,
Për lëvizjen e lumit
Drejt kurrfarë deti!
Dhe ja në sytë e të ndjerit tim të ëndërruar
Ndjej të paparin lumë
Drejt vendit, ku në fakt nuk shkon,
Pra, drejt tërë gjërave përbërëse të mendimit tim
Të vetvetes, të botës dhe të Zotit
Që janë dallgët e këtij lumi të pamundur.
Ah, idetë e botës dhe të Zotit
Të vetvetes time dhe të misterit
Si prej një katarakti të epërm rrjedhin
Tek ky lumë, përherë drejt detit,
Që s'arrihet kurrë,
Po që i përket lëvizjes të ngjizur me natën
Gjithmonë drejt Diellit të plazhit
Të një oqeani të pakapshëm!
* * *

AUTOPSIKOGRAFI

*** * ***

Poeti është mjeshtri i shtirjes,
Shtiret kaq mrekullisht
Sa arrin të jetë dhimbje
Në thelbin e shpirtit.
E kur lexojmë ç'ka shkruar
Këtë dhimbje e ndjejmë tonën,
Jo atë që poeti e ka vuajtur,
Por thjeshtë pjesën që na mungonte!
Dhe kështu në shinat e një sfere
Rrotullohet, duke gënjyer arsyen,
Ky tren që është poeti
I quajtur edhe zemër!
***

E kërkuan engjëjt
Dhe e gjetën pranë meje,
Ku e kishin sjellë flatrat e saj!
Ta merrnin donin engjëjt,
Se ajo qe larguar
Prej shtëpisë së tyre
Në një ditë pafundësisht të qartë
Për të banuar tek unë!
Më dashuroi se dashuria
Dashuron veç gjërat e papërkryera,
Po engjëjt nga sipër
Erdhën dhe ma rrëmbyen,
Ma morën përgjithmonë
Mes flatrave të tyre shkëlqimpërhapëse.
Është e vërtetë se ajo
Qe motra e tyre,
Qe po aq afër Zotit
Sa edhe ata!
Po ajo më dashuroi mua,
Se zemra ime s'kishte një motër.
E morën me vehte,
Kjo ishte gjithçka që ndodhi!
* * *

LIKANTROPIA

*** * ***

Nëse diku ëndërrat bëhen realitet
Është pikërisht liqeni vetmitar
Për mua dhe për ty përfundimisht
Dhe asnjë vend tjetër nën Hënë!
Këtu vela e bardhë hapet
Nga një erë e vagullt dhe e panjohur,
Lëviz jetët tona ëndërra,
Ku ujërat shkrijnë kufijtë!
Tek një bregdet pemësh të zeza

Ku pyjet misterioze i japin
Liqenit dëshirën që të jetë më shumë,
Që kështu ëndërra të jetë e plotë!
Këtu do të fshihemi e do të zhdukemi
Nën mjegullat e lehta hënore,
Duke kuptuar se jemi mbrujtur
Edhe nga një esencë muzikore.
* * *

ËNDËRRA

*** * ***

Është një vend i vetmuar
Lagunë me heshtje dhe Hënë
Pa asnjë klithmë
Veç rrëzimit të erës
Sikur i bije të fikët.
Ç'kalim i ndërgjegjshëm
Mes ëndrrës dhe tokës.
U qetësua era
Në ujërat plot alga,
Ku zhysnim duart tona.
I linin duart të lëkundeshin
Në ujërat e pazakonta,
Sytë na ndritnin
Prej spërdredhjes së Hënës
Në skenarin e pyllit.
Kështu humbisnim shpirtin
E të qenit vetvetja
E ishim të lirë si nimfat,
Duke mos patur asgjë
Të trashëgonim prej qenies.
Po nimfat dhe djallushët
Vishnin me purpur
Lëvizjet e tyre të ndritshme
Dhe kështu ne nën Hënë

Arrijmë të pushtojmë
Unin e pakapshëm,
Që s'fitohet plotësisht asnjëherë!
* * *

NDJESI

*** * ***

Shpirti im i trembet mendimeve
Dhe më rrëngjeth harresa!
Nganjëherë pushtohem
Nga një frymë e ftohtë dhe e trishtë
E paqetësueshme dot,
Që lakmon të jetë shpirtërore!
E bëhem i njëjtë me barin,
Ngjyroset jeta ime nga gjithë lulet
Flladi shkund
Prej orëve të mia shumë petale
Dhe zemra më përvëlohet
Me gjithçkanë pa shira!
Vetë Zoti metamorfizohet
Në vesin tim, por ndjenjat hyjnore
M'i mbytin shqisat
E nuk më lënë të kem
Perceptime sipas mënyrës time,
Për ta parë vetë Zotin
Si rritet, duke shkëlqyer!
Ngatërrohen ndjenjat dhe mendimet
Në një unitet shpirti të vagullt
Si deti që parandjen shtrëngatën!
Dhimbja e plogët dhe shqetësimi
Më kthejnë të tërin
Në një murmurimë të një tufe kërcënuese.
Shterin mendimet, ose përzihen
Në bashkëpërfshirje, uzurpojnë
Vendin e njëri-tjetrit.

S'ka gjë brenda meje
Përveçse të pamundurës –
Amalgamë e shumë gjërave
Siç jam!
Ndaj pi e dehem me mendimet e mia,
Thelbi i ndjenjave
Ma përmbyt shpirtin,
Po vullneti im mbarset aty!
Pastaj jeta në kalim e ndal një ëndërr
Dhe e bën të lulëzojë
E kjo është bukuria
Në gjoksin e dhimbjes së vargjeve të mia!

* * *

VIOLINISTI I ÇMENDUR

*** * ***

As nga udha e Veriut
As nga e Jugut s'erdhi
Muzika e tij e egër

Për herë të parë në fshat.
Violinisti u duk në shteg,
Të gjithë dolën ta dëgjonin
Ai iku. Me dëshpërim, më kot,
Shpresuan të rishihnin.
Po muzika e tij e jashtëzakonshme
Qe veç ndjesi lirie.
S'ishte thjesht melodi,
As e kundërta e saj!
Në këtë vis të largët,
Në këtë truall antik
Banorët e shtrënguar
Të jetonin aty, u tronditën.
Dhe reaguan ndaj tingujve
Sipas një domethënie të harruar,
Që gjithkush e kish
Në një kërkim të vdekur.
Sakaq nusja e lumtur kuptoi
Se kish bërë martesën e gabuar,
Të dashuruarit e ethshëm
S'dashuruan dot më.
Ndoshta nusja dhe dhëndri qenë të lumtur
Thjesht se e kishin ëndërruar këtë,
Po veç zemrat e trishta vetmitare
Befas u ndjenë më pak të vetmuara.
Në çdo shpirt shpërtheu një lule,
Që po të prekje linte pluhur pa dhe.
Çdo shpirt binjak
Plotësonte ç'ka i mungonte.
Dhe vjen një hije që bekon
Nga thellësitë e pashprehura,
Një shqetësim drite
Më i mirë se sa ndalja në vend.
Se violinisti i çmendur

Ashtu siç erdhi edhe iku
Tamam si një gjysmë qenie
Plotësuar nga heshtja dhe kujtesa.
Ah, të qeshurat i braktisën ata,
Vdiq çdo shpresë e fandaksur
E pastaj harruan
Se violinisti i çmendur kishte qenë.
Megjithatë, kur ankthi i të jetuarit –
Se jeta s'është siç e do
Rikthehet në orët e ëndrrave
Të prekë ftohtësinë e ndjenjave,
Befas secili kujton
Nën shkëlqimin e Hënës së re
Mes hirit prej jete dhe ëndrre
Melodinë e violinistit të çmendur!
* * *

POEZI TË ALVARO DE CAMPOS
*** * ***

ODE DETARE
I vetëm, mbi portin e heshtur, këtë mëngjes
Shikoj drejt të Papërcaktueshmes
E kjo gjë më jep ndjesi gëzimi.
Kur dalloj se si një skaf afrohet nga e panjohura.
Një skaf i vogël, klasik në mënyrën e vet
Sëbashku me mëngjesin vjen në port
Le pas vetes gjithçka
Mes varkave dhe anijeve të tjerë
Gjallëron hapësirën
Shpirti im gjendet e lëviz
Tek ky skaf,
Që është referencë e distancës dhe mëngjesit
Dhe e sensit detar
Një dhimbje e ëmbël
Ngjitet brenda meje

Sikur të zë deti
Jo thjesht në trup,
Por dhe në shpirt!
E shikoj këtë skaf me një liri të madhe ndjesimi,
Diçka fluturuese rrotullohet tek unë
Se ky skaf sjell në sytë e mi
Misterin e gëzueshëm
Të gjithçkaje që vjen dhe niset
Duke sjellë kujtesat
E tërë porteve të vetmuar
Që janë një tjetër mënyrë të qeni
E të njëjtit njerëzim në të tëra pikat
Se çdo akustim i anijeve
Dhe çdo nisje e tyre në lundrim
E ndjej se është
Në pavetëdije një simbolikë
Me nënkuptime metafizike
Që më turbullon
Për një kohë
Kur kam qenë më parë.
Ah çdo port është nostalgji gurësh!
Kur niset anija
Kuptojmë se është hapur hapësira
Mes portit dhe anijes
E na kap një ankth,
Një mjegull trishtimi
Shndrit Diellin e shqetësimeve
Krejt si një dritare
Që pasqyron agimin
E që ngjan si një kujtim
I një tjetër personi,
Që ishte fshehtas
Edhe vetja ime!
Ah kushedi

S'do të jetë më ajo kohë
Që përpara meje qe nisur
Nga një port, që s'e ka lënë
Trupin e anijes
Në diagonalen e mëngjesit
Drejt një porti tjetër.
Kushedi, kushedi
S'e ka lënë anijen
Përpara oqeanit të botës së jashtme
E tani ajo shkëlqen
Mbi mua që jam port i saj gjysmë i shkretë
Port i një qyteti gjysmë të gjetur,
Qytet i madh tregtar
I zhvilluar dhe paralitik
Dhe i mundur për të qenë
Jashtë hapësirës dhe Kohës.
Detare është jeta!
Gjithçka është jetë detare!
E përvëlon gjakun tim
Kjo këndellje e madhe
E unë fantazoj pandërprerë
Veç udhëtime të pafundme!
Ah brigjet e largëta
Të rrafshuara nga horizonti
Ah kapitenet e anijeve, ishujt, plazhet e rërës,
Vetmitë detare si momente të veçantë në Paqësor,
Për të cilin kam magjepsje
Për faktin se është më i madhi i oqeaneve
Dhe kështu bota dhe shija e gjërave
Bëhet një shkretim brenda meje!
O, përmasat më njerëzore e disangjyrëshe të Atlantikut,
Oqeani Indian, më i mistershmi,
Mesdheu i butë, klasik e pa mistere,
Bërë posaçërisht për përplasjen e dallgëve

Përballë tempujve me statuja antike!
O të gjitha detet,
Të gjitha ngushticat, të gjitha gjiret,
Dua t'i shtrëngoj
Në gjoksin tim
T'i ndjej në thelb
E pastaj të vdes!
Në hapësirat e paane
Ku ujërat më thërrasin
Tërë zërat e njerëzve
Janë një zë i vetëm trupor
Tërë epokat detare
Të ndjera në të shkuarën,
Mua më thërrasin!
Do të doja të isha kafsha,
Që përçon tërë gjestet e njerëzve,
Një kafshë që kafshon
Që ha pemët,
Që pi gjak e kuvertat e drunjta,
Që përtyp velat, lopatat, timonët,
Pra një dragua deti,
I përbindshëm,
Që ushqehet me krime!
Ç'simfoni sensacionesh hermetike e të ngjashme
Ç'orkestrim i gjakut tim
I turmave kriminale
I zhurmave torturuese të orgjive,
I rrymave të nxehtë të shpirtit!
Ç'mjegullim i pluhurit djegës
Që turbullon qartësinë time
E të gjitha këto m'i bën
T'i ëndërroj brenda lëkurës!
Anija me imagjinimin e një spirance
Gjysmë të zhytur

E me ankthin – lopatë e copëtuar
Dhe trupi i nervave të mia të lagure
Që thahet në një plazh, plot Diell!
Çdo avullim i largët
Është një anije me vela nga afër
Çdo anije e largët tani
Është edhe ajo që qe në të shkuarën
Tërë detarët e padukshëm të anijeve
Janë detarët e dukshëm
Të kohës së anijeve të vjetra
Të epokës së ngadaltë të veliereve
Të lundrimeve të rrezikshme
Të epokës së drurit dhe pëlhurës
Të udhëtimeve në muzgjet e erërave.
E mua më mbërthen deliri i gjërave detare
Më hyjnor më bën trupin
Porti dhe atmosfera e tij
E thellohem në ëndërrat e njerëzve.
Rripat e transmetimit të mekanizmave
Metonikë të anijes e vënë në lëvizje
Shpirtin tim
Për rritjen e shpejtësisë
Ju mjete lundrimi - lodrat e mia të vjetra të ëndërrimit
Bëjeni jashtë meje
Jetën time të brendëshme!
Skafi, velat, rrobat e timonit, litarët,
Elikat, flamujt, kavot, kaldajat, valrnlat,
Derdhini brenda meje si një tërësi jetike
A si një përmbajtje konfuze
E një arke të boshatisur përdhe!
Jeni ju thesari im,
Jeni dhe enigma e overisë sime të ardhshme,
Jeni ju frytet e pemës time të imagjinatës,
Tema e këngëve të mia,

Jeni gjaku në venat e intelektit tim
Jeni çarku që më kap së jashtmi
Si një instrument i estetikës!
Sillmëni metafora
Sillmëni imazhe, literatura,
Sepse Vërtetësisht,
Seriozisht,
Letërsisht
Ndjenjat e mia
Janë anija me portet në ajër
Piratet, anijet,
Ora detare ku mbërthehen viktimat
Tmerri i të kapurve, robërve
I kthyer në çmenduri
Ora detare është sinteza e krimeve, terrorit,
Anijeve, deteve, qiellit, erërave
Gjerësive e gjatësive gjeografike
E të gjithë këto janë një ulërimë
Një totalitet i trupit tim
Totalitet i vuajtjes
I tërë qenies time të plagosur
Me mishin irreal të shpuar të shpirtit.
Jam i tëri në të gjitha krimet!
I tëri në gjithësinë e elementeve
Që përmbajnë sulmet ndaj anijeve,
Në masakrat dhe përdhunimet
Në çdo gjë që ndodh në vendin e plaçkitjeve
Në atë që u bë më pas
Në tragjeditë e gjakut!
Jam i tëri pirati që rimerr tërë piraterinë, që në krijimin e saj
Sinteza prej mishi e kocke
I tërë piratëve të botës.
Dikur në të vjetrën e të qetën shtëpi buzë lumit
Dritaret e dhomës sime, e asaj të ngrënies

Shihnin përtej ca shtëpive
Mbi lumin që është pranë mbi Togo.
Dhe tani Togo është i njëjti,
Por në një tjetër pikë.
Nëse do më duhej të shfaqesha në të njëjtat dritare
Do të ishte njësoj si të mos shfaqesha në të njëjtat dritare.
Se koha e dikurshme
Është shpërndarë si tymi i një anije
Të zhdukur mes ujërave!
Një butësi e pashpjegueshme
Një brerje mallëngjimi gjer në dënesë
Për të gjitha viktimat
Që kur ishe fëmijë
E kam provuar
Kur imagjinoja vehten si një pirat të vjetër.
Dridhesha nga emocionet
Sepse i ëndërroja si viktimat e mia
Por asgjë s'ka ndodhur realisht
Qe veç një përkëdhelje e ngatërruar
Si një qelq i verbër,
Gjersa kthjelltësia
Thurte këngët e vjetra të shpirtit tim të dhembshur
Ah, si vallë kam mundur
T'i mendoj e t'i fantazoj këto gjëra?
Sa larg jam tani
Nga vetja që isha dikur!
Ç'histeri sensacionesh
Dhe tani veç një gjendje pos të kundërtave
Në mëngjesin biond që po ngrihet
Ndijimi im zgjedh vetëm imazhe,
Që akordojnë me këto përplasje
Emocionesh dhe ujërash
A të valëzave të butë
Të ujërave buzë portit.

Ja valët që kalojnë njëra pas tjetrës
Malet si largësi, një e kaltër japoneze,
Shtëpitë e Almadës
Që ruajnë ende
Ëmbëlsinë e foshnjërinë e mëngjeseve.
Një pulëbardhë kalon
Dhe dashuria ime shumëfishohet.
Gjatë gjithë kësaj kohe
S'jam përkujdesur për asgjë
S'kam bërë asgjë
Për gjatë gjithë kësaj kohe
S'i largova sytë nga ëndërra e largët
Nga shtëpia ime pranë lumit
Nga fëmijëria ime pranë lumit
Nga dritaret e dhomës time mbi lumë.
Sa e mrekullueshme jeta detare moderne!
Gjithçka e pastruar, me makineri dhe shëndet
Gjithçka e pajisur shkëlqyeshëm
Dhe kaq shpërfillshëm organizuar
Tërë pjesët e makinerive
Dhe vetë anijet që s'numërohen dot
Në botën e tregëtisë, të eksportit e të importit
Të habit ky kombinim i mrekullueshëm
Ku gjithçka rrjedh
Prej vetë ligjit të natyrës
Ku asnjë element
S'është pengesë për tjetrin!
Ja dhe shpjegimi pse s'ka humbur poezia!
Për më tepër edhe sot shumë vetë
Kanë makina për poezitë e tyre
Që janë një lloj i ri i jetës komerciale
Qoftë dhe mondane, sentimentale
Që epoka e makinave ka sjellë mbi shpirtrat!
Të udhëtosh tani është po aq bukur sa dikur

Dhe një anije është e bukur
Qoftë edhe vetëm se është thjesht një anije.
Udhëtimi është akoma udhëtim
Dhe largësitë janë po ato,
Po aq tunduese, falë Zotit!
Këtë çast dua të jem
Në trupin e anijes që po del nga porti,
Është një Tremn steamer anglez,
Anije shumë e pistë,
E ngjashme me anijet franceze
Me një aromë shpuese
Të një proletari detesh.
E nisja e sotme qe lajmëruar
Që dje në faqet e fundit të gazetave.
Shpirti im zbutet
Duke parë sërish skafin e thjeshtë e natyral
Ngjan të ketë një tjetërlloj ëndrre
Ngjan si të ishte një person i ndjeshëm
Që i bindet
Çfarëdolloj detyrimesh.
Anija angleze ikën,
Por dhe ky skaf do të ikë,
Për ku?
Për Kardif? Për Liverpul?
Për Londër?
Nuk ka fare rëndësi!
Bën detyrën e tij, siç bëjmë ne tonën
Ç'jetë e kuptimshme!
Udhë e mbarë!
Udhë e mbarë!
Udhëtim të mbarë o miku im i rastit,
Që më bëre nderin
Të lëngoj ndërmjet trupit tënd,
Ethet dhe trishtimet e ëndrrave të mia!

Duke më kthyer në jetë
Për të të vështruar ty
Si shkon e ku po shkon
Udhë e mbarë!
Kjo është jeta!
*****
Dritaret e dhomës time,
E dhomës së njërit nga miliona njerëz që s'e njeh askush
(E nëse do ta dinin se kush është
Ç'rëndësi do të kishte kjo?)
Shohin fshehtësinë e një rruge
Vazhdimisht të përshkruar nga kalimtarë,
Shohin gjithashtu edhe rrugën ende të pahapur
Për mendimet e mia reale, të qarta,
Panjohshmërisht të prekshme,
Shohin misterin poshtë gurëve dhe qenieve
Dhe vdekjen që përhap lagështirë
Në poret e lëkurës dhe flokët e thinjura
Drejt Fatit, drejtues i Karros të gjithçkaje
Nëpër infinitin e hiçit.
Sot mund të njoh të vërtetën,
I kthjellët si të isha në pikën e vdekjes
Në një vëllazëri me gjërat
Që më japin lejë për t'u nisur
Kjo shtëpia ime dhe çdo anë e rrugës
Të bëhen vagonët e një treni
Që nisja plot fishkëllima
Nga brendia ime e kokës
Të m'i dridhte nervat
Duke m'i rrëzuar eshtrat
Pikërisht që në fillim të lëvizjes!
E jam i hutuar si ai që ka menduar, ka gjetur dhe ka harruar pastaj
Jam i ndarë në dysh

Midis ndershmërisë që i detyrohem
Dhe këtij dyqani përballë
Si një gjë reale nga përjashtësia
Dhe ndjesisë që gjithçka është ëndërr
Si një gjë reale nga përbrendësa!
Kanë bërë me mua
Atë gjë që unë s'e kam ditur
Dhe unë atë që mund të bëja s'e bëra.
Qëllimi qe i gabuar,
E më kanë njohur në vijimshmëri
Me atë që s'isha
Por s'e kam përgënjeshtruar këtë
Dhe jam ndjerë i humbur.
Kur desha ta heq maskën
Më qe ngjitur me fytyrën
Por kur e hoqa dhe u pashë në pasqyrë
Isha përfundimisht i plakur.
Isha i dehur, se dija qëllimin
Që ndoshta e kisha refuzuar.
E kam hedhur maskën,
Kam fjetur në gardërobë
Si qeni e rrugëve i toleruar
Nga administrata e qytetit.
E pra edhe i pambrojtur
Dua ta shkruaj një histori
Për të provuar se jam krejt sublim,
Esencë muzikore e vargjeve të mi të kotë
Që i takoj shpesh
Si diçka të bërë jo nga unë
Sikur s'kisha qëndruar përherë
Përballë këtij dyqani
Duke shkelmuar ndërgjegjen e ekzistencës
Si tapetin ku i dehuri rrëzohet,
Si tendën e vjedhur nga ciganët

Që nuk vlen kushediçfarë.
Pronari i dyqanit
Është shfaqur në portë
Dhe aty mbeti
E shoh as me përparësinë
Që më jep koka ime gjysmë e përkulur,
As me ngurimin e shpirtit,
Që po hamendëson.
Pronari do të vdesë,
Po edhe unë do të vdes.
Ai do të lerë testamentin,
Unë do të le vargjet
Pastaj do të vdesë edhe rruga
Zyra ku u bë testamenti
Do të vdesë dhe gjuha
Me të cilën u shkruan vargjet.
Më në fund do të vdesë dhe planeti
Që rrotullon gjithçka që ndodh brenda tij,
Në sisteme planetësh të tjerë
Ndoshta do të vazhdojë diçka
Siç ndodh edhe me njerëzit
Për atë që mbetet nga testamenti,
Apo nga vargjet.
E thashë do të vdesë edhe planeti
E gjërat do të mbeten përballë njëra-tjetrës
Gjithmonë një gjë e kotë sa dhe tjetra,
Gjithmonë e pamundshmja kaq e mefshtë sa edhe realja,
Gjithmonë thellësia e qartë si gjumi i misterit të sipërfaqes,
Gjithmonë një gjë që s'është vetvetja as tjetër gjë.
Në shtëpinë përballë meje e ëndrrave të mia
Banojnë njerëz që s'i njoh
Që i kam parë edhe pa i vështruar
Janë ndoshta të lumtur
Sepse "ata" nuk janë "unë".

*****
Fëmijët që luajnë në tarracat e shtëpisë
Jetojnë mes vazo lulesh
Gati në përjetësi.
Zërat që ngrihen nga intimiteti i shtëpisë
Këndojnë gjithmonë,
Sepse duhet të këndojnë padyshim.
Jashtë s'ka festë,
Po atje brenda ka festë
Kështu ndodh atje
Ku gjithçka përshtatet
Si njeriu ndaj natyrës,
Se edhe qyteti është natyra.
Ç'lumturi e madhe e tyre
E të mosqenit të tyre si unë!
Po a ka të tjerë,
Që do të ndihen si unë?
Cilët të tjerë? Nuk ka të tjerë!
Ajo që ndjejnë të tjerët
Është shtëpia që mbyll e hap dritaret
Që fëmijët të mund të luajnë
Në verandën me harqe
Mes vazove të luleve
Që kurrë s'i pashë se si ishin!
Të tjerët nuk ndjejnë kurrë!
Kush ndjen jemi "ne"
Po, po të gjithë "ne"
Madje edhe "unë"
Që tani s'ndjej asgjë.
Asnjë!
Por një asgjë që dhëmb!
*****
Kujtoj fare mirë shikimin e një njeriu,
Ma përshkoi tërë shpirtin

Si zjarr rrëshqanor nëpër natë
Kujtoj shikimin e tij. Ç'ka mbeti?
Ajo që mbeti qe vetëm një dukje e jetës.
Dje kam shëtitur rrugëve si çfarëdolloj njeriu,
Kam parë me shpërfillje vitrinat,
S'kam takuar asnjë mik,
Që mund të flisja
Papritur u ndjeva i trishtuar për vdekje,
Aqsa m'u duk
Se s'mund të jetoja asnjë ditë më tepër,
Dhe kjo jo se mund të vrisja veten
Por se s'doja të jetoja më
Ditën e mëpasme!
Tani tymos cingare,
Ëndërroj në kolltuk
Më dhemb të jetoj në këtë situatë disavantazhi.
Duhet të jenë diku ishujt
Drejt një Jugu të gjërave
Ku që të vuash është diçka e ëmbël,
Ku të jetosh është më pak se sa mendimi,
Por që është e mundur symbyllur të dremitësh nën Diell
E të zgjohesh pa u shqetësuar
Për përgjegjësitë shoqërore
As në ditën e javës a të muajit,
Ditës që është sot.
Brenda meje kam mbyllur
Zemrën time çuditërisht spontane
Si një armik që ndruhem ta lëndoj.
Zemrën që ndjen atë që ëndërron si të ishte reale
Zemrën që shoqëron duke ecur
Tërë melodinë e këngëve
Që mendimi im i këndoi
Në rrugët e ngushta
Që qullen nën shirat!

* * *

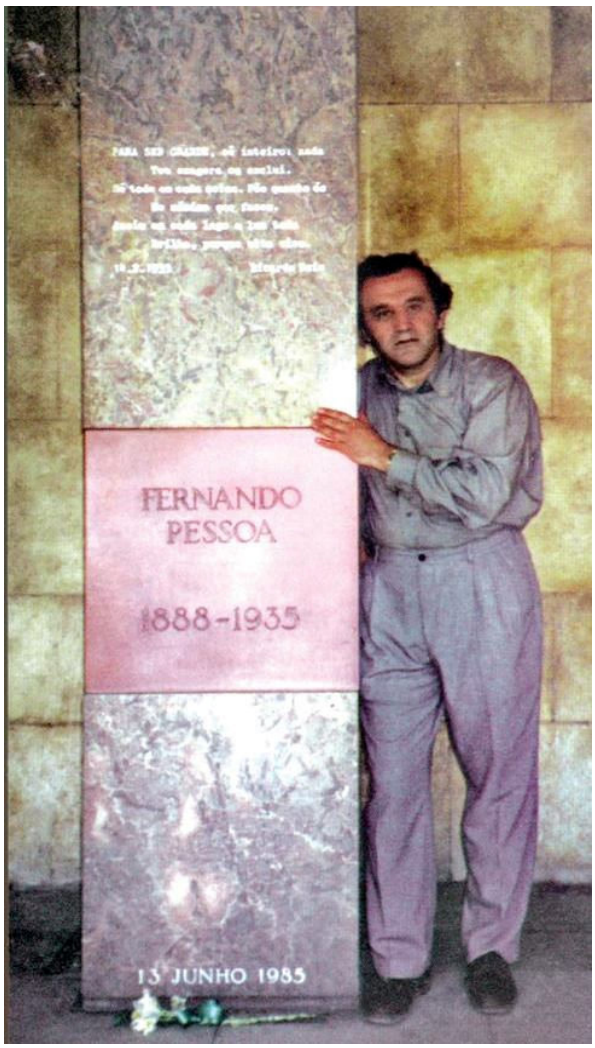

Lisbonë, qershor 1998: Moikom Zeqo, në manastirin e shën Hieronimit, pranë shtyllës katërkëndëshe memoriale për Fernando Pessoan - të ngritur në vitin 1985.

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

© Pashtriku.org, Mars 2014

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~